

Rädda torskfisket!

Katarina Veem är vd för stiftelsen Baltic 2020, som arbetar med miljöåtgärder i Östersjön. Stiftelsen grundades efter en donation på en halv miljard kronor från finansmannen Björn Carlsson. Katarina Veem arbetade tidigare som chef för Världsnaturfondens program Hav och kust.

Mina vänner som är forskare har väckt en oro i mig – jag är rädd att det inte kommer finnas fisk kvar till mina barnbarn. Å andra sidan säger mina vänner som är fiskare att larmen är överdrivna. Hur ska man veta vad som är rätt?

Sedan 1990-talet har det östra beståndet legat under den definierade kritiska gränsen, 160 000 ton, och var 2007 drygt 80 000 ton. Internationella Havsforskningsrådet, ICES, rekommenderade därför ett totalt torskfiskestopp på det östra beståndet och en halvering av 2007 års kvot (drygt 35 000 ton) i västra beståndet. Resultat: Ministrarna beslutade tillåta att drygt 40 000 ton torsk togs upp i östra beståndet – och drygt 20 000 ton i västra beståndet.

Forskning handlar om att dra slutsatser av empiriskt insamlad, verifierbar kunskap – kunskap som politiker behöver för att fatta kloka beslut. Ändå fattar ministrarna år ut och år in beslut om kvoter som är mycket högre än vad forskarna anser skäligen för att garantera avvärjandet av en kollaps! Därmed kan det, ur forskarnas perspektiv, i årtionden pågå ett helt lagligt överfiske.

Yrkesfiskarna säger å sin sida att "det är fullt med fisk i havet" och anser att rådgivningen är osaklig. Politikerna skyller i från sig och pekar gärna finger åt andra länder. Käbblet är i full gång, alla skyller på alla. Debatten är het och energikrävande och leder sällan till ökad förståelse för de olika perspektiven. Och överfisket fortsätter.

Vem har mest att förlora? Vem har mest att vinna? Medborgarna i Östersjöländerna utser sina ministrar genom demokratiska val, och dessa ministrar har naturligtvis ett intresse av att bibehålla sin makt. Fiskarna står sig själv närmast. Deras historia, tradition, värv, investeringar och möjlighet till försörjning riskerar att begränsas och utsätts för kritik. För mig förefaller det självklart att forskarna är mer objektiva, neutrala och sakliga än både fiskare och politiker.

Fisken är ett offer för allmänningens förbannelse. Fisket ses som en näring som har rätt att utvinna en gratisresurs. Politikerna låter utvinningen pågå utan att lyssna till de forskare och myndigheter de själva finansierar och tillsätter. De som påverkar och har synpunkter på förvaltningen av havets resurser är inte främst de rättmätiga ägarna – du, jag och kommande generationer – utan yrkesfiskarna själva.

Nu måste vi medborgare och konsumenter aktivt ta del och kräva förändring. Förvaltningen måste styras av långsiktighet. Den samhällsekonomiska nyttan och kostnaden vägas in. Fisket bör vara ett privilegium, inte en rättighet. Förvaltningen måste ta hänsyn till komplexa relationer mellan arter, klimat, salthalt och näringsämnen, där tonvikten ligger på ekosystemens välmående i stället för på fiskeindustrins krav på kortsiktigt uttag av resurserna.

Att skapa en hållbar exploatering kommer vara en viktig uppgift i detta årtionde. En framgångsrik förvaltning kräver att avvägningar görs för att värna det gemensamma intresset och bryta allmänningens förbannelse. Låt oss rädda torskfisket i Östersjön - tillsammans!